

SPOLJNA TRGOVINA

Izvori i metodi prikupljanja podataka

Izvor podataka za statistiku spoljne trgovine je Jedinствена Carinska Isprava o izvozu i uvozu robe, koju prilikom carinjenja robe, u ime preduzeća, podnose carinarcima špediterska preduzeća koja imaju dispoziciju carinskog obveznika.

Zavod za statistiku Crne Gore – MONSTAT mjesečno preuzima spoljno-trgovinske podatke od Uprave Carina Crne Gore u elektronskoj formi na CD-u i dalje ih statistički obrađuje.

Obuhvatnost

Pri izvozu obuhvata se sva roba koja potiče iz domaće odnosno proizvodnje iz unutrašnjeg robnog prometa uključujući i tzv. Nacionalizovanu robu (roba koja je bila uvezena i ocarinjena, pa se u nepromijenjenom ili doradjenom stanju izvozi kao roba porijekla Srbije i Crne Gore na strano tržište. Uvoz obuhvata svu robu uvezenu iz inostranstva koja je ocarinjena i puštena u unutrašnji promet u cilju reprodukcije, investicija ili široke potrošnje. Uključene su i isporuke raznih dobrotvornih organizacija i privatne poklon pošiljke.

MONSTAT je uradio reviziju podataka za period 2005-2009. godine po zemlji porijekla kod uvoza i po specijalnom trgovinskom sistemu. Na ovaj način, podaci od 2005 do 2009. godine su potpuno uporedivi. U ovom Statističkom Godišnjaku su revidirani podaci za period 2005-2009. godine.

U podacima od 2007 god. MONSTAT evidentira promet sa Srbijom bez Kosova.

Definicije

Vrijednost robe u spoljnoj trgovini iskazana je na osnovu cijena koje su postigla preduzeća prilikom sklapanja ugovora. Sve vrijednosti obračunate su na bazi pariteta franko granica Srbije i Crne Gore: FOB-cijene za izvoz, CIF-cijene za uvoz. Statistička vrijednost robe koja se izvozi jeste fakturna vrijednost robe. Statistička vrijednost robe koja se uvozi jeste vrijednost koja predstavlja carinsku osnovicu. Podaci o vrijednosti su obračunati po tekućim kursovima koji se primjenjuju za utvrđivanje carinske osnovice. Po tekućim kursovima koji se primjenjuju za utvrđivanje carinske osnovice takođe je izvršen obračun troškova transporta, osiguranja, pretovara i sl. koji se plaćaju u stranoj valuti.

Klasifikacija izvoza i uvoza robe u spoljnoj trgovini vrši se prema Nomenklaturi statistike spoljne trgovine, koja se bazira na Standardnoj međunarodnoj trgovinskoj klasifikaciji OUN, revizija 1, za podatke zaključno sa 1987.- godinom. U 1988.godini izvršena je revizija Nomenklature statistike spoljne trgovine koja se zasniva na Standardnoj međunarodnoj trgovinskoj klasifikaciji, revizija 3. Registracija podataka spoljne trgovine po zemljama vrši se po principu zemlje namjene kod izvoza i zemlje porijekla kod uvoza. To znači da se pri izvozu registruje zemlja u kojoj se roba troši i dalje prerađuje, a pri uvozu ona zemlja u kojoj je roba proizvodnjom dovedena u stanje u kome se uvozi.

Za spoljnotrgovinske podatke u 2005. godini korišćen je zakon o carinskoj tarifi (Sl.list RCG br.47) i PRAVILNIK o izmjena i dopunama pravilnika o obliku, sadržaju, načinu podnošenja i popunjavanja carinskih deklaracija i zbirne prijave (Sl.list RCG 48/2007)

Metodologija ove statistike temelji se na preporukama statističkog ureda UN i EU, a objavljuje se u sljedećim publikacijama:

International Merchandise Trade Statistics Concepts and Definitions (Series M, No.52)

Statistics on the Trading of Goods, Users Guide, EUROSTAT

EXTERNAL TRADE

Sources and methods of data collection

Data source for external trade statistics is Single Administrative Document on import and export of goods, submitted, on behalf of enterprises, by shipping agents having the disposition of Custom tributary.

Statistical Office of Montenegro – MONSTAT takes over import-export trade data from Customs Administration of Montenegro in the electronic format (CD) each month and performs further data processing.

Coverage

Export covers all goods of domestic i.e. internal production origin, including so-called nationalized merchandise, (imported goods cleared through the customs, and unchanged exported as goods of Serbia and Montenegro origin). Import covers all merchandise imported, cleared through the customs, and put on domestic market for reproduction, investment or consumption purposes. Deliveries of various charity organizations and private gifts are also included.

MONSTAT did a review of data for the period 2005-2009 by the country of origin of imports and the special trade system. In this way data from 2005 to 2009 are fully comparable. In the Statistical Yearbook are revised data from 2005-2009.

MONSTAT data for 2007 include trade between Serbia and Kosovo.

Definitions

Value of goods in external trade statistics is shown on the basis of prices fixed by organizations and enterprises by contractual stipulation. All values have been computed on the basis of parity free on Yugoslav border, i.e. F.O.B. prices regarding export and C.I.F. prices regarding import. Statistical value of goods being exported is the invoice value of goods. Statistical value of goods being imported is the value representing customs base. Data on values are computed on the basis of exchange rates applied for establishing customs base. Costs of transportation, insurance and reloading, etc. paid in foreign currency have been calculated at current exchange rates applied for establishing customs base.

Classification of importation and exportation of goods in external trade was done according to the Nomenclature of the External Trade Statistics based on the Standard International Trade Classification of OUN, Rev.1 for the data for 1987 inclusive. In 1988, Nomenclature of the External Trade Statistics was revised according to SITC, Revision 3. Registration of external trade data by countries is carried out according to principle of destination country for the export and origin country for the import. It means that, in case of export, registered is the country in which goods are consumed or further processed, and in case of import - the country where the goods have been produced in the condition in which they have been imported.

Law on Customs Tariff (Official Gazette of Montenegro No. 47), and Rulebook on Amendments and Supplements to Format, Content, Reporting, and Fulfilling of Customs Declarations and Collective Registration (Official Gazette of Montenegro No. 48/2007) have been used for external trade data for 2005.

The methodology for this statistics is based on recommendations of EU and UN Statistical Office. It is published in the following publications:

International Merchandise Trade Statistics Concepts and Definitions (Series M, No.52)

Statistics on the Trading of Goods, Users Guide, EUROSTAT

14 – 1. BILANS ROBNE RAZMJENE SA INOSTRANSTVOM

EXTERNAL TRADE BALANCE

hilj. EUR

thous. EUR

	Vrijednost / Value					
	2005*	2006*	2007*	2008*	2009	
Ukupni izvoz	369321	441133	454739	416165	277011	Total exports
Ukupan uvoz	1042828	1457361	2073093	2529741	1654170	Total import
Saldo robne razmjene	-673507	-1016228	-1618355	-2113576	-1377159	Goods trade balance

14 – 2. ROBNA RAZMJENA CRNE GORE SA ČLANICAMA CEFTE

TRADE OF GOODS BETWEEN MONTENEGRO AND CEFTA MEMBER COUNTRIES

hilj. EUR

thous. EUR

	Izvoz / Exports			Uvoz / Imports			
	2007*	2008*	2009	2007*	2008*	2009	
Ukupno	454739	416165	277011	2073093	2529741	1654170	Total
Ukupno CEFTA	131590	147432	127946	696291	883076	648702	Total CEFTA
Učešće CEFTE u CG	29%	35%	46%	34%	35%	39%	Share of CEFTA in Montenegro
Republika Srbija	98270	101454	77295	500699	609149	446088	Republic of Serbia
B i H	16473	19841	17816	76960	114558	91123	B i H
Hrvatska	5815	4911	9124	83984	109826	80916	Croatia
Albanija	6429	5666	6085	10701	17947	8802	Albania
Makedonija	747	878	1364	22949	29279	20439	Macedonia
Moldavija	0	0	0	38	141	115	Moldavia
Kosovo	3856	14681	16262	961	2175	1219	Kosovo

14 – 3. ZEMLJE SA NAJVEĆEM UČEŠĆEM U IZVOZU

COUNTRIES WITH THE LARGEST SHARE IN EXPORTS

hilj. EUR

thous. EUR

	Izvoz / Exports			
	2007*	2008*	2009	
Ukupno	454739	416165	277011	Total
Italija	144932	129419	32945	Italy
Republika Srbija	98270	101454	77295	Republic of Serbia
Grčka	60457	53225	47797	Greece
Mađarska	63338	9248	11660	Hungary
B i H	16473	19841	17816	B&H (with RS)
Slovenija	28677	37356	24276	Slovenia

14 – 4. ZEMLJE SA NAJVEĆIM UČEŠĆEM U UVOZU

COUNTRIES WITH THE LARGEST SHARE IN IMPORTS

hilj. EUR

thous. EUR

	Uvoz / Imports			
	2007*	2008*	2009	
Ukupno	2073093	2529741	1654170	Total
Republika Srbija	500699	609149	446088	Republic of Serbia
Njemačka	215408	224751	111065	Germany
Italija	206810	197122	106204	Italy
Grčka	76338	182416	99552	Greece
Slovenija	78007	87743	63276	Slovenia
Švajcarska	98162	110490	54738	Switzerland

14 – 5. UVOZ ROBE PO ZEMLJAMA

IMPORT OF GOODS, BY COUNTRIES

hilj. EUR

thous. EUR

	2007*	2008	2009	
UKUPNO	2073093	2529741	1654170	TOTAL
Evropa	1809699	2214291	1450892	Europe
Albanija	10701	17947	8802	
Austrija	53516	75695	47430	Austria
Belgija-Luxemburg	16034	13301	7489	Belgium – Luxembourg
Bosna i Hercegovina (sa Rep.)	76960	114558	91123	B&H (with RS)
Bugarska	7101	9896	5884	Bulgaria
Velika Britanija	26280	21755	18569	Great Britain
Grčka	76338	182416	99552	Greece
Danska	3084	2620	2088	Denmark
Italija	206810	197122	106204	Italy
Mađarska	21346	28505	16528	Hungary
Njemačka	215408	224751	111065	Germany
Slovenija	78007	87743	63276	Slovenia
Republika Srbija	500699	609149	446088	Repubkic of Serbia
Poljska	25538	16345	11016	Poland
Makedonija	22949	29279	20439	Macedonia
Rumunija	12130	21179	19060	Romania
Ruska Federacija	29257	39540	24736	Russian Federation
Hrvatska	83984	109826	80916	Croatia
Francuska	55132	62101	27426	France
Holandija	16359	24144	24464	Netherlands
Češka Republika	34443	32647	20422	Czech Republic
Švajcarska	98162	110490	54738	Switzerland
Švedska	47204	33437	6553	Sweden
Španija	25117	27983	23417	Spain
Turska	23703	31657	24544	Turkey
Ostale zemlje	43437	90205	89063	Other countries
Azija	193421	223934	143926	Asia
Iran	495	202	160	Iran
Izrael	4084	3469	1123	Israel
Indija	4929	5777	4263	India
Indonezija	2699	3471	2607	Indonesia
Japan	41571	40602	19685	Japan
Kina	100464	123834	90343	China
Koreja	18792	20788	8439	Chorea
Sirija	39	2	45	Syrian Arab.Rep
Tajland	5054	5298	3956	Thailand
Hong Kong	1625	1814	682	Hong Kong
Ostale zemlje	13668	18677	12623	Other countries
Afrika	2560	4180	2708	Africa
Alžir	2	1150	2	Algeria
Obala Slonovače	18	9	18	Ivory Coast
Egipat	880	917	682	Egypt
Etiopija	12	1	0	Ethiopia
Kenija	4	0	2	Kenia
Libijska Arapska Džamaharija	0	0	0	Libyan Arab Jamahiriya
Tunis	308	673	567	Tunis
Ostale zemlje	1336	1430	1437	Other countries
Amerika	66926	87042	56159	America
Kanada	2311	3493	1163	Canada
Panama	257	228	3	Panama
SAD	37534	55963	17604	USA
Argentina	1864	1949	1395	Argentina
Brazil	18381	19564	30276	Brazil
Ekvador	2957	3400	3641	Ecuador
Kolumbija	77	46	78	Columbia
Peru	31	33	45	Peru
Djevičanska ostrva	22	47	0	The Virgin Islands
Ostale zemlje	3491	2319	1954	Other counties
Australija i Okeanija	487	295	485	Australia and Oceania
Australija	447	137	162	Australia
Novi Zeland	17	145	306	New Zealand
Ostale zemlje	23	13	17	Other counties

14 – 6. IZVOZ ROBE PO ZEMLJAMA

EXPORT OF GOODS, BY COUNTRIES

hilj. EUR

thous. EUR

	2007*	2008*	2009	
UKUPNO	454739	416165	277011	TOTAL
Evropa	450774	412042	265753	Europe
Albanija	6429	5666	6085	Albania
Austrija	1285	1538	1572	Austria
Belgija-Luxemburg	539	144	72	Belgium – Luxembourg
Bosna i Hercegovina (sa Rep. Srpskom)	16473	19841	17816	B&H (with RS)
Bugarska	434	122	130	Bulgaria
Velika Britanija	2784	3955	1918	Great Britain
Grčka	60457	53225	47797	Greece
Danska	10	11	11	Denmark
Italija	144932	129419	32945	Italy
Mađarska	63338	9248	11660	Hungary
Njemačka	4967	10856	2581	Germany
Slovenija	28677	37356	24276	Slovenia
Republika Srbija	98270	101454	77295	Republic of Serbia
Poljska	1	129	337	Poland
Makedonija	747	878	1364	Macedonia
Rumunija	119	995	691	Romania
Ruska federacija	585	1042	1513	Russian Federation
Hrvatska	5815	4911	9124	Croatia
Francuska	190	295	859	France
Holandija	2620	3890	4768	Netherlands
Češka Republika	2836	4407	1046	Czech Republic
Švajcarska	800	1774	222	Switzerland
Švedska	117	771	685	Sweden
Španija	205	86	125	Spain
Turska	1065	302	1389	Turkey
Kipar	751	140	583	Cyprus
Ostale zemlje	6327	19585	18891	Other countries
Azija	890	1902	2741	Asia
Gruzija	0	0	6	Georgia
Iran	0	0	0	Iran
Irak	11	874	0	irak
Izrael	1	15	648	Israel
Indija	0	0	0	India
Indonezija	0	0	0	Indonesia
Japan	34	145	12	Japan
Kina	62	152	95	China
Koreja	1	1	0	Chorea
Sirija	6	6	0	Syrian Arab.Rep
Tajland	0	0	0	Thailand
Hong Kong	0	18	0	Hong Kong
Ostale zemlje	774	690	1985	Other countries
Afrika	1066	1116	958	Africa
Alžir	0	0	0	Algeria
Obala Slonovače	0	0	0	Ivory Coast
Egipat	669	920	665	Egypt
Etiopija	0	0	0	Ethiopia
Libijska Arapska Džamahirija	144	2	0	Libyan Arab Jamahiriya
Mali	0	0	0	Male
Tunis	0	0	0	Tunis
Ostale zemlje	253	194	293	Other countries
Amerika	2001	1099	7559	America
Kanada	99	89	84	Canada
Panama	99	0	0	Panama
SAD	1769	892	7407	USA
Argentina	0	0	0	Argentina
Brazil	0	95	0	Brazil
Ekvador	0	0	0	Ecuador
Kolumbija	0	0	0	Columbia
Peru	0	0	0	Peru
Devičanska ostrva	0	21	61	The Virgin Islands
Ostale zemlje	34	3	7	Other countries
Australija i Okeanija	7	7	0	Australia and Oceania
Australija	7	7	0	Australia
Novi Zeland	0	0	0	New Zealand
Ostale zemlje	0	0	0	Other counties

1) Izvor: Centralna banke Crne Gore

1) Source: Central Bank of Montenegro

14 – 7. IZVOZ I UVOZ PO TERITORIJAMA

EXPORT AND IMPORT BY TERRITORIES

hilj. EUR

thous. EUR

	Izvoz / Exports			Uvoz / Imports			
	2007*	2008*	2009	2007*	2008*	2009	
Ukupno	454739	416165	277011	2073093	2529741	1654170	Total
Evropska Unija	314868	258800	133827	941297	1081175	620593	European Union
Ostale evropske zemlje	135906	153242	131926	868402	1133116	830299	Other European countries
Amerika	2001	1099	7559	66926	87042	56159	America
Azija	890	1902	2741	193421	223934	143926	Asia
Afrike	1066	1116	958	2560	4180	2708	Africa
Australija i Novi Zeland	7	7	0	487	295	485	Australia and New Zealand

14 – 8. IZVOZ I UVOZ PO ROBNIM SEKTORIMA SMTK¹⁾EXPORT AND IMPORT BY SITC¹⁾ GOODS SECTIONS

hilj. EUR

thous. EUR

	Izvoz / Exports			Uvoz / Imports			
	2007*	2008*	2009	2007*	2008*	2009	
Ukupno	454739	416165	277011	2073093	2529741	1654170	Total
Hrana i žive životinje	11161	16093	18409	236230	328065	312835	Food and live animals
Piće i duvan	25909	24606	21749	62166	77395	66878	Beverages and tobacco
Sirove materije osim goriva	38718	33468	25120	48612	62544	37842	Crude materials except fuels
Mineralna goriva i maziva	7899	12502	8375	311334	359999	208057	Mineral fuels and lubricants
Životinske i biljne masti	96	197	291	9740	14912	12454	Animal and vegetables fats
Hemijski proizvodi	9722	10713	11824	152994	189687	167918	Chemical products
Prerađeni proizvodi	333905	285006	153663	358287	471047	274772	Manufactured goods
Mašine i transportni uređaji	15817	23912	27745	605127	714719	357735	Machinery and transport equip.
Razni gotovi proizvodi	11423	9669	9511	234877	311327	215677	Miscellaneous manufac. goods
Nepomenuti proizvodi	88	0	324	53725	45	2	Commodities, n.e.c.

¹⁾ Standardna međunarodna trgovinska klasifikacija – Rev.3¹⁾ Standard International Trade Classification – Rev. 3